

Strategije za učenje 4

Podsticanje samostalnog učenja i mišljenja višeg reda

Ova sedmica je posvećena prvenstveno čitalačkoj pismenosti. Hajde da svi čitamo, jer samo 20 minuta čitanja dnevno značajno povećava naše kapacitete za učenjske, pisanje i govor..

Predstavljamo vam:

- Šta je čitalačka pismenost?
- Primjeri zadataka sa PISA testiranja
- Semafor pitanja
- Strategije za čitanje sa razumijevanjem
- Klub knjige
- Koristili smo primjere profesorice hemije Amele Redžić iz Stoca, Soraje Gvožđar i Idmire Šabanović iz Sarajeva, te Aide Čilić iz Jablanice

Podsjećamo vas na zbirku strategija koje se nalaze na stranici Zajednice za inovativne nastavnike/ce na <https://inskola.com/metode-i-strategije/> a svoje ideje možete sa nama podijeliti slanjem na adresu radmila@coi-stepbystep.ba

ČITALAČKA PISMENOST

PISA definiše čitalačku pismenost kao sposobnost razumijevanja, korištenja i vrednovanja tekstova te promišljanja i angažiranosti prilikom čitanja radi postizanja ličnih ciljeva, razvoja vlastitog znanja i potencijala te aktivnog sudjelovanja u društvu.

Zašto čitalačka pismenost i zašto je važno razvijati?

- Čitalačka pismenost je preduslov drugih pismenosti i direktno je povezana sa cjeloživotnim učenjem
- Nivo razvijenosti čitalačke pismenosti je bolji prediktor ekonomske i socijalne dobrobiti neke osobe nego što je to obrazovni nivo izražen godinama školovanja ili u opštim obrazovnim postignućima.
- Prediktivna moć postignuća na testovima čitalačke pismenosti za budući život veća je nego prediktivna moć školskih ocjena.
- Sa nivoom čitalačke pismenosti raste vjerovatnoća da će učenik/ca, na uzrastu od 21 godine, i dalje biti u procesu obrazovanja, a ne neaktivan ili zaposlen.

Šta uključuje čitalačka pismenost?

- PRONALAZENJE INFORMACIJA – pristupanje informacijama i pronalaženje informacija u tekstu, pretraživanje i odabir relevantnog teksta
- RAZUMIJEVANJE - integrisanje informacija iz teksta u postojeću strukturu znanja čitaoca
- KORIŠTENJE - primjena onoga što pročitamo

- VREDNOVANJE/PROCJENJIVANJE - vrednovanje kvaliteta i vjerodostojnosti različitih argumenata u tekstu, ocjenjivanje stajališta autora teksta i relevantnosti teksta za čitačeve ciljeve; nošenje sa protivrječnostima
- PROMIŠLJANJE/REFLEKSIJA na tekst – zahtjev da čitalac razmišlja o sadržaju teksta, upotrijebi prethodno znanje, ili da razmišlja o strukturi ili formi teksta; razumijevanje teksta i njegovih eksplicitnih značenja, objedinjavanje informacija u tekstu, i izvođenje zaključaka
- ANGAŽOVANJE u tekstu – motivacija za čitanje i uživanje u čitanju, uključivanje u društvenu dimenziju čitanja i različite i česte čitalačke prakse.

Više o čitalačkoj pismenosti u dokumentu: Konceptualni okvir čitalačke pismenosti, OECD 2018

<https://mk0pisancwvwpocw453.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2019/10/Konceptualni-okvir-%C4%8Ditala%C4%8Dke-pismenosti-PISA-2018.pdf>

Izdvojili smo (str. 7):

*„Čitalačke navike pojedinaca, njihova motivacija i stavovi prema čitanju, kao i svijest o učinkovitosti čitalačkih strategija, imaju važnu ulogu u čitanju. **Učenici koji čitaju češće**, bilo da je riječ o tiskanim ili digitalnim tekstovima, koji su **zainteresirani** za čitanje, koji su **sigurni** u svoje čitalačke sposobnosti i koji dobro znaju **kojim se strategijama**, na primjer, može sažeti neki tekst ili pronaći neka informacija na internetu, češće imaju bolja postignuća u čitalačkoj pismenosti. Štoviše, ako čitalačke navike, motivacija i metakognicija zaslužuju veću pažnju, to nije samo zato što ih se smatra mogućim prediktorima postignuća i razvoja čitalačke pismenosti, već i zato što se mogu **smatrati važnim ciljevima ili ishodima obrazovanja**, koji potencijalno mogu poticati na **cjeloživotno učenje**. Nadalje, to su prilagodljive varijable sklone promjenama. Na primjer, postoje čvrsti dokazi da se čitalački angažman i metakognicija (svijest o strategijama) **mogu razvijati poučavanjem i poticajnim nastavnim strategijama** (Brozo i Simpson, 2007; Guthrie, Wigfield i You, 2012; Guthrie, Ho i Klauda, 2013; Reeve, 2012).“*

O kakvim sve tekstovima govorimo?

Format teksta:

- Linearni (u rečenicama)
- Nelinearni (liste, tabele, grafikoni, mape..)
- Mješoviti – kombinacija navedenih
- Višestruki (iz više izvora)

Tu spadaju:

- **Deskriptivni tekstovi ili oni tekstovi koji najčešće odgovaraju na pitanje „šta“.** Primjeri deskriptivnih tekstova su opisi u turističkim vodičima, katalozima ili opisi nekih tehničkih procesa u tehničkim priručnicima.

- **Narativni tekstovi i izlaganja ili oni tekstovi koji odgovaraju na pitanja „ko, šta kada, gdje“**
Primjeri ovih tekstova su romani, pripovijetke, drame, biografije, novinske vijesti i reportaže ili blogovi u elektronskom mediju.
- **Ekspozitorni ili naučni tekstovi koji sadrže argumentaciju ili oni koji odgovaraju na pitanja „kako, u koju svrhu ili zašto“.** Primjeri su tekstovi u kojima se oblikuju definicije i objašnjenja koncepata. To su tekstovi udžbenika, u kojima osim tekstova ima i dijagrama, grafikona, koncepata, mapa. Takvi su i elektronički tekstovi u enciklopedijama poput Wikipedie.

Primjeri zadataka iz PISA testiranja mogu vam pomoći i da se bolje upoznate sa samim pojmom čitalačke pismenosti, ali i da promišljate o ishodima, strategijama, zadacima i načinu procjenjivanja nivoa čitalačke pismenosti kod učenika/ca.

Važna napomena: ovi testovi su napravljeni za učenike koji su napunili 15 godina, odnosno završili osnovno obrazovanje, ali se mogu prilagoditi i nižim i višim uzrastima.

Zadatak povezan sa istorijom

<https://www.skolegijum.ba/tekst/index/1499/citalacka-pismenost-primjeri-zadataka-3>

Zbirka pitanja – čitalačka pismenost str. 34 – 82 sa načinom bodovanja

<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789537556044-hr.pdf?expires=1587202148&id=id&accname=guest&checksum=FB658D8AE6FCE73CD1794C4494C5C3F8>

Primjeri zadataka rađenih na računaru

https://mk0pisancvvcpcw453.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2018/06/Primjeri-PISA-zadataka_%C4%8Ditala%C4%8Dka-pismenost_ra%C4%8Dunalo.pdf

Zbirke zadataka

<https://pisa.ncvvo.hr/primjeri-pisa-zadataka/>

<http://www.iccg.co.me/1/images/dok/medjunarodno/2015/PISA%20zadaci%20za%20sajt/PISA%202009%20-%20Objavljeni%20zadaci%20CITALACKA%20PISMENOST.pdf>

STRATEGIJE ZA RAZVOJ ČITALAČKE PISMENOSTI

Čitanje sa razumijevanjem:

- **Povezivanje teksta sa već poznatim – znanjem, iskustvom**

Ovo se postiže postavljanjem pitanja prije čitanja teksta i uvođenjem u temu teksta, kako bi djeca uvidjela šta već o toje temi znaju ili misle da znaju, i šta ih zanima. „Da li te ovo na nešto podsjeća; da li se tebi nešto slično dogodilo; kako je ovo u vezi sa...“

- **Praćenje sopstvenog razumijevanja – nerazumijevanja**

Djecu treba osposobiti da prate sopstveno razumijevanje i da su sposobna artikulirati šta ne razumiju – „ne znam šta je autor hrio reći na strani 32...“, „nisam sigurna šta ova rečenica znači“.

Pitanja mogu biti: Šta sam iz ovoga naučila; trebam li usporiti; gdje mogu pronaći odgovor...“

- **Bilježenje dijelova teksta određenim oznakama, upisivanje komentara, vađenje citata...**

Dok čitaju, djeca mogu dobiti zadatak da bilježe važne dijelove teksta kako bi zadržali pažnju, kao što smo to napomenuli kroz INSERT metodu. Isto tako, mogu pisati pitanja ili komentare na marginama, na samoljepljivim papirićima, a neko voli da podvlači dijelove teksta ili ključne riječi ili vadi važne rečenice i citate. No, djecu je potrebno prvo naučiti kako se određuju ključne riječi i glavni dijelovi teksta, kako se pišu citati i sl.

- **Sažimanje i sumiranje teksta** – ovo treba osposobiti učenike da prepoznaju i izdvoje glavne ideje u tekstu, povežu ih sa glavnom, odnosno centralnom idejom, eliminišu nepotrebne dijelove teksta, lakše zapamte šta čitaju. Za sumiranje je moguće koristiti i različite grafičke forme.

Evo upute za pisanje sažetka učenicima profesorice Amele Redžić iz Stoca:

Jedan od načina vođenja bilježaka jest i pravljenje sažetka. Dobar sažetak sažima gradivo i usmjerava na važne ideje.

Nekoliko ideja kako napisati dobar sažetak teksta:

- izbacite sve što nije bitno
- izbacite sve što se ponavlja
- za više nižerednih pojmova pronađite jedan višeredni

Izaberite najvažniju rečenicu ako ju je autor iznio - ako to autor nije učinio, sami napišite najvažniju rečenicu.

Ako volite crtati, prikažite gradivo zanimljivim crtežom. Bilješke je vrlo korisno voditi i za vrijeme nastave. Kad ponavljate, čitajte svoje bilješke, a imate li vremena, možete ih ponovo prepisati i urediti. Vizualnim tipovima ova tehnika u velikoj mjeri pomaže kod učenja.

Kada odgovoriš na sljedeća pitanja dobićeš upotrebljiv sažetak:

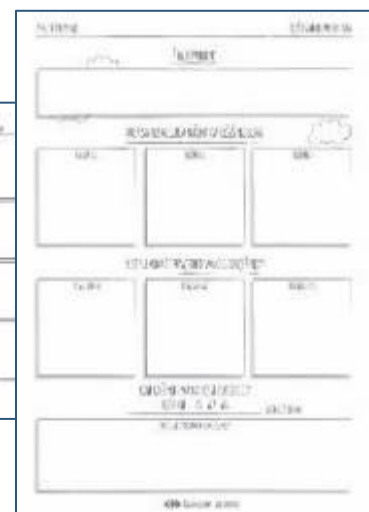
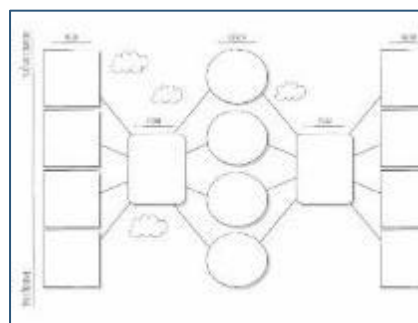
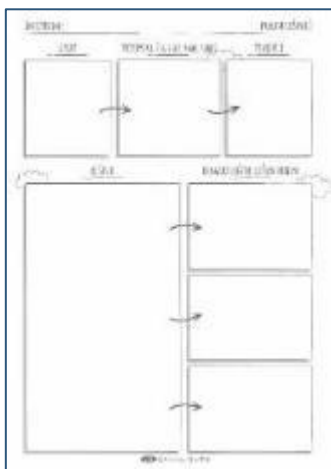
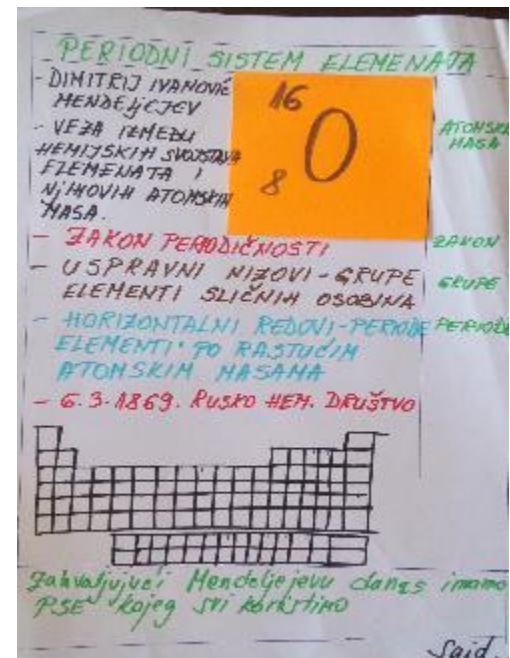
- Ko su najvažnije osobe?
- Šta se dogodilo?
- Kada se dogodilo?
- Gdje se dogodilo?
- Zašto se dogodilo?
- Kako se dogodilo?

Evo i sažetka dugačkog pisma u kojem Mendeljejev piše svom prijatelju poznatom kompozitoru Borodinu o tome kako je uređivao tada poznate hemijske elemente.

Sažetak se sastoji od naslova, glavnog dijela i zaključka na kraju, uz dodatnu marginu za komentare.

- **Grafički organizeri** – različite grafičke forme mogu pomoći djeci da organizuju svoje misli, da razumiju strukturu teksta, dovedu u vezu različite podatke i informacije i sl. Grafički organizer treba prilagoditi namjeni i cilju. To mogu biti različite mape priče, prikazivanje dijelova teksta u nizu, prikazivanje uzroka i posljedica, poređenja kroz Vennov dijagram, organizacija velikog broja informaciju kroz Mapu uma i sl. Djeca trebaju prvo savladati vještine potrebne da bi se koristili organizeri – poput sposobnosti da sažimaju tekst (vidi prethodni pasus)

- **Predstavljanje ključnih koncepata teksta na druge načine** - razumijevanje pročitano djeca mogu iskazati kroz druge medije i forme – strip, poster, upitnike, prezentacije, dramatizacije, blogove, izradu profila, video i sl. Važno je da ove forme ne budu samo puko prenošenje teksta, nego da zahtijevaju zaključivanje, analizu, povezivanje sa drugim znanjima i sl.

Učenici profsorice matematike Idmire Šabanović iz Sarajeva su o piramidama čak napisali pjesmu:

O piramidi, kroz stihove

Faraon je jednom davno izmislio nešto slavno.
Radi se o piramidi,
pokraj Nila što se vidi.

Keops piramidu gradi,
mnogo ljudi tamo radi.
Faraon je rekao svima:
„Pamtit će me vijekovima.“

Kefrenu se to svidjelo,
iznio je na vidjelo:
„Gradit ću za sebe ličnu,
piramidu prvoj sličnu.“

U dolini pokraj Nila,
historija gdje se svila,
tu se kriju stare tajne,
u tri piramide bajne.

Ali je istraživali i na niz drugih načina:

- I grupa: Pjesnici (pisanje pjesme na temu „Piramida“)
- II grupa: Umjetnici (piramida u očima umjetnika)
- III grupa: Matematičari (piramida sa matematičkog aspekta)
- IV grupa: Geografi i historičari (piramide u svijetu)
- V grupa: Nutricionisti (piramida ishrane)
- VI grupa: Biolozi (trofička piramida)
- VII grupa: Modelari (modeli piramide, piramide u našem okruženju, gdje će bit uključen učenik koji radi po IPP-u)
- VIII grupa: Informatičari (kviz)

- **„Prevođenje“ različitih formi tekstova** – ovo je slično prethodnom setu strategije, ali se više odnosi na pomaganje u razumijevanju nelinearnih tekstova – mapa, grafikona, formulara i sl. korištenjem „prevođenja“ simbola, brojeva i dr. u riječi i obratno, riječi u simbole, slike i slično.

- Evo primjera prevođenja naučnog teksta u ogled sa nizom slika i zaključcima, koji je profesorica Soraja Gvžđar iz Sarajeva radila sa svojim učenicima.
- **Predviđanje – čitanje sa pauzama**
Djeca su više motivisana za čitanje i pažljivije prate tekst ako čitanje zaustavljamo na važnim dijelovima i pitamo – „Šta mislite da će se dogoditi? Šta će... uraditi? Zašto tako misliš? Šta bi ti uradio/la?.. Nakon pročitano dijela, treba se vratiti – „Da li se dogodilo ono što si predvidio/jela?..“

1. Potrebno nam je jedno svježe jaje.

2. Kukuruzni škrob i malo bijelog octa, od toga je jaje i grahano.

3. U jaje se doda malo vode.

4. A zatim se dobro zagrijava na vatri.

5. I tako se jaje i grahano.

ZAKLJUČAK!
Dobro se jaje odnosi i hladno i vruće, ali kada se zagrijava, ono se čvrstina i gubi svoju obliku. Ovo se zove denaturacija.

ZAKLJUČAK!
Dobro se jaje odnosi i hladno i vruće, ali kada se zagrijava, ono se čvrstina i gubi svoju obliku. Ovo se zove denaturacija.

Muškarci rade da su ovo oblici denaturacije:
1) pri koagulaciji mogu izraziti KSF, Hb, ekt, nikotin i t.
2) pri velikoj otopivosti na temperaturi, one koaguliraju.

Realizacije su nepovratne => za takav protein kažemo da je DENATURIRAN!

- **Postavljanje pitanja**

Postavljanje pitanja je ključno za dobro razumijevanje teksta, bilo da pitanja postavljaju sami učenici, ili nastavnik/ca. Pitanja se javljaju u svim fazama rada na tekstu:

- Prije čitanja – uvođenje u temu i povezivanje sa poznatim. Kada dijete postavi sopstvena pitanja vezana za tekst, to ga usmjerava u procesu čitanja i daje smisao i svrhu
- Tokom čitanja – pitanja za pojašnjavanje, provjera razumijevanja pročitano, predviđanje, povezivanja sa pročitanim ili poznatim...
- Nakon čitanja teksta – pitanja nakon čitanja teksta mogu biti postavljena na više nivoa, sa ciljem poticanja viših nivoa mišljenja. Više o pitanjima u nastavku.

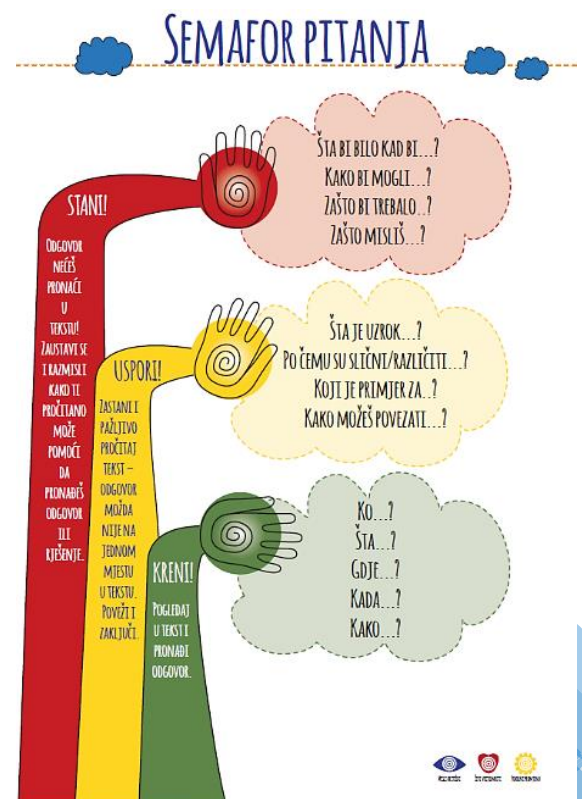
TRI NIVOVA PITANJA

Mada vrsta i podjela pitanja ima mnogo, za početak možemo sa djecom govoriti o tri nivoa pitanja:

- **Prvi nivo:** Pitanja koja traže prostu reprodukciju teksta
- **Drugi nivo:** Pitanja koja traže promišljenje, povezivanje sa poznatim, poređenje, uočavanje sličnosti i razlika
- **Treći nivo:** Pitanja koja prave odmak od teksta i pomažu djeci da, zahvaljujući novim spoznajama, primjene naučeno u sasvim drugačijim situacijama, kreiraju neki novi produkt, konstruišu novo značenje, daju kritički osvrt i sl.

Kako bismo pitanja približili djeci – napravili smo nešto što zovemo „Semafor pitanja“:

- **ZELENO SVJETLO** – kreni
Pogledaj u tekst i pronaći ćeš odgovor
Ko, šta, gdje, kada, kako
- **ŽUTO SVJETLO** – zastani, uspori
Pogledaj tekst i poveži više informacija, poveži sa poznatim, uporedi, raščlani
Šta je uzrok, počemu su slični/različiti, koji je primjer za; kako to možeš povezati sa...
- **CRVENO SVJETLO** – stani i razmisli
Odgovor na pitanje nećeš pronaći u tekstu
Šta bi bilo kad bi, kako bismo mogli, zašto ne bi, zašto to misliš, šta bi ti uradio/la...

Radeći na temi nemetali, profesorica hemije iz Stoca Amela Redžić je od učenika zatražila da sami pokušaju konstruisati pitanja na više nivoa. Evo jednog primjera rada učenika/ca:

Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3
Šta su nemetali?	Gdje bi trebalo smjestiti u PSE novootkrivene nemetale?	Kako će atomi nemetala postići oktetnu elektronsku konfiguraciju?
Koliko ima nemetala?	Koji spojevi mogu ulaziti u sastav goriva?	Kako će elektronegativnost utjecati na nemetale?
Šta je organska hemija?	Zašto mogu nastati negativno naelektrisani joni?	Zašto bi organski spojevi mogli biti važni za žive organizme?
Koji nemetal jedini provodi el. struju i toplotu?	Koji element bi trebao imati koeficijent elektronegativnosti 4?	Kako bi se industrija mogla razvijati zahvaljujući organskoj hemiji?
U kojim agregatnim stanjima se javljaju nemetali?	Koji bi se proizvodi mogli dobiti sintezom, a nema ih u prirodi?	Kako će se nemetali vezati sa metalima?
Koji nemetali su značajni biogeni elementi?	Šta može nastati kao produkt reakcije nemetala sa kisikom?	Koji bi element mogao imati najizraženije nemetalne osobine?

KLUB KNJIGE

Klub knjige je mjesto na kojem se povezuje učenje i zabava, na kojem se promišlja, raspravlja, propituje ali i uživa. Pogrešno je uvjerenje da je klub knjige mjesto samo za pasionirane čitače i ljubitelje dobre literature. On može i treba postati mjesto za svako dijete. Kako to postići?

Prvo – odaberite dobru knjigu! Kvalitetna literatura, koja će zainteresovati svu djecu, otvoriti teme koje njih intereseuju i koje su im bliske je ključ uspjeha. Sve je uzalud ako ono što čitaju nije izazovno i zanimljivo!

Drugo – stvorite naviku. Odvajate redovno, a najbolje svakodnevno, barem kratko vrijeme za neometano čitanje. Zatražite od roditelja da djeca čitaju najmanje 20' dnevno. Ne zaboravite, čitanje može biti dio bilo kojeg predmeta. Njegovajte kulturu čitanja u cijeloj školi.

Treće – prilagodite čitanje djeci različitih mogućnosti, inetresovanja, stilova učenja.

Četvrto – dajte im priliku da govore u sigurnom okruženju. Potičite dijalog dobrim pitanjima, pomozite im da se pripreme...

Peto – budite model i dajte im i druge modele – roditelje koji gostuju kako bi čitali i druge ljude iz zajednice.

Šesto – dajte im izbor! Izbor kod odabira knjige, načina predstavljanja, zadataka i dr. **Koristite tehnologiju** na smislen način.

I na kraju – pratite ih i dajte im konkretne povratne informacije i nove strategije koje će im pomoći da budu uspješni!

Evo kako je svoj klub knjige organizovala učiteljica Aida Čilić iz Jablanice:

Zašto Klub knjige?

„Ja jako volim da čitam, pa kada vidim da djeca ne čitaju rastuži me pomisao da propuštaju cijeli jedan svijet.

Svi smo upoznali djecu koju zaista ne vole čitati!

Da bih uklonila sindrom ČITANJE JE DOSADNO posegnula sam za klubom knjige i posmatrala kako djeca koja nisu voljela čitanje postaju strastveni čitači!

Sada su sva djeca u mom razredu aktivno uključena u proces razmjene ideja i diskusiju koja se odvija jednom sedmično. Taj entuzijazam za čitanje postaje gotovo zarazan! Želim da vam pokažem nekoliko jednostavnih načina da književni klub započnete u svojoj učionici.

Šta je Klub knjige?

To je mala grupa učenika koji čitaju istu knjigu (priču) i potom se sastaju da razmijene svoja razmišljanja, osjećanja, zapažanja i predviđanja. Učinilo mi se da je dobro koristiti ga dva ili tri puta godišnje (sva ostala čitanja su tada suspendovana). On predstavlja divan odmor od drugih vrsta podučavanja, a djeca su vrlo motivirana.

Klub knjige nije:

- Čitanje u kojima su djeca raspoređena po nivoima uspješnosti u čitanju
- Čitanje lektire

Koraci u implementaciji kluba knjige:

1. Odaberite odgovarajuće knjige /priče
2. Predstavite knjige djeci
3. Dozvolite im da odaberu knjigu priču koju žele čitati
4. Formirajte grupe od 4-6 članova
5. Obavijestite roditelje
6. Obezbjedite vrijeme za sastanke, čitanje, diskusije
7. Jednom sedmično dogovorite sastanke kluba knjige
8. Napravite refleksiju na rad u grupama (izuzetno važno)
9. Poučavajte socijalne vještine i usvojite pravila za diskusiju
10. Uvježbavajte diskusije prije sastanka Kluba knjige

Šta treba za odličnu diskusiju?

- ✓ Sjedimo okrenuti licem u lice
- ✓ Slušamo jedni druge
- ✓ Svi učestvujemo
- ✓ Povezujemo ideje
- ✓ Čekamo red
- ✓ Koristimo imena
- ✓ Neslaganje izražavamo sa poštovanjem
- ✓ Nagnemo se prema onom koji govori
- ✓ Gledamo se u oči
- ✓ Slaganje izražavamo klimanjem glave
- ✓ Svi se drže teme

Formiranje grupa

U zavisnosti od uzrasta, grupe formiramo na osnovu odabrane knjige, brzine čitanja, a ponekad i na osnovu osobnosti djeteta.

Osnovni elementi razrednog književnog kluba:

- Četvero djece čita istu knjigu (priču)
- Vrijeme za čitanje svaki dan i kratki dnevni dogovori (od ponedjeljka do četvrtka)
- Vrijeme za sastanke grupa (da dogovore i provjere dinamiku čitanja)

- Vrijeme za sastanke Kluba knjige
- Petak .- dan za razgovore o ulogama, učenje strategija za čitanje i dr.

Redovna, pa i dnevna, brza provjera je jako važna u proces rada Kluba knjige kako bi se stvorila navika i rutina. Grupa se sastane na kraju dana da provjeri da li su svi uspjeli pročitati dogovoreni dio. Da li su sve razumjeli? Ne ulaze u diskusiju o pročitanoj, samo razgovaraju. I postave cilj za sutra...

Neka su djeca entuzijastična i reći će: „Hajde da pročitamo 20 stranica“. Morate se umiješati u ovaj dio jer će neka djeca zaostajati.. Polako.. Zависи od uzrasta - jedna stranica, poglavlje.....

Tokom mini lekcija djeci možemo objasniti kako da koriste post-it da označe dio o kojem bi željeli razgovarati, kako da zapišu pitanja ili naprave predviđanje, sumiraju, sažimaju...

Kako bi olakšali proces, djeca mogu sama odabrati različite uloge u procesu čitanja knjige, i unutar svoje grupe. Evo primjera mogućih uloga:

- **Odabirač citata:** odabire nekoliko Njemu/njoj zanimljivih odlomaka iz teksta na koje bi želio skrenuti pažnju grupi, ili ih predložiti za raspravu. Citate može pročitati unaprijed i snimiti glas ili poslati tekst, kako bi se drugi pripremili za raspravu.
- **Istraživač:** osigurava informacije o različitim temama koje se odnose na tekst – informacije o mjestu radnje, isorijski događaji u vrijeme radnje, ali i druge zanimljive činjenice koje se pojavljuju u tekstu.
- **Tragač:** prati kretanje likova u tekstu. Za tu svrhu može napraviti mapu mjesta i crtati putanju, ili prikazati likove i njihove međuodnose.
- **Vežista:** pronalazi veze između teksta i vanjskog svijeta. To može biti bilo šta – veza sa drugom pričom ili filmom, veza sa događajima iz sopstvenog ili tuđeg života...
- **Režiser:** prije diskusije napiše pitanja za grupu o kojima će se diskutirati ili pitanja o kojima bi želio razgovarati sa drugima.
- **Tragač za riječima:** pronalazi zanimljive, zbudjujuće, važne ili nove riječi i prezentira ih grupi.
- **Kontrolor:** pomaže članovima grupe da dobro surađuju, da se drže teme, da govore jedan po jedan, da učestvuju i rade u sklopu zadanih vremenskih granica.
- **Tumač likova:** izrađuje profil glavnih i sporednih likova, razmišlja o njima, bilježi sve važne podatke i potiče diskusiju o njima.
- **Ilustrator:** crta/skicira najvažnije likove, okruženja ili radnje, kako bi drugi mogli razgovarati o tim slikama. Prikazuje ili dodaje animljive detalje koji proizilaze iz priče.
- **Animator:** „oživljava“ likove kroz stripove, postere, animacije

Vi možete odabrati svoje uloge, a evo uputa za djecu koje je pripremila učiteljica Aida:

Naslov _____

Autor/ica _____

VEZISTA/VEZISTKINJA

Ime _____

Tvoj posao:

- Pročitaj knjigu. Dok čitaš, razmisli na što te priča podsjeća. To može biti neka druga priča koju si pročitao/la ili nešto što si ti uradio/la u prošlosti ili nešto što si ti vidilo/la
- Napiši o čemu te priča podstakla da razmišljaš i zašto baš o tome

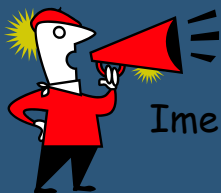
Ova priča me podstakla da razmišljam

Ovo je dio priče sa kojom sam se povezo/la

Prepričaj

Naslov _____

Autor/ica _____

Ime: _____

REŽISER/KA

Tvoj posao:

- Pročitaj priču. Dok čitaš, razmisli o pitanjima koja možeš postaviti svojoj grupi o priči. Smisli "debela" pitanja.
- Napiši najmanje četiri pitanja da postaviš grupi

Tvoj zadatak je da brineš da razgovor o knjizi protiče dobro:

- Da kažeš o čemu će se razgovarati
- Da daš riječ onome ko počinje
- Da brineš o vremenu i ostale upozoriš koliko vremena je ostalo
- Da vodiš računa da svako u grupi ima priliku da nešto kaže

Postavi „debela“ pitanja!!	Ne postavljaš tanka pitanja!!
Šta ako....	Pitanja na koja se odgovara sa DA ili NE Ili imaju vrlo kratak odgovor.
Kako bi se osjećao/la	
Šta bi se dogodilo ako....	
Šta misliš, zašto....	
Na koji način je	

Naslov _____

Autor/ica _____

Ime: _____

ILUSTRATOR/ICA

Tvoj posao:

- Pročitaj priču. Izaberi omiljeni dio priče.
- Ilustruj taj događaj. Tvoja slika treba da pokaže šta se događa u tom dijelu priče, kao i mjesto radnje.

Naslov: _____

Naslov _____

Autor/ica _____

GLUMAC/ICA

Ime: _____

Tvoj posao:

- Pročitaj priču. Odaberi svoj omiljeni dio priče.
- Zapiši stranicu koju si odabrao/la i objasni zašto si odabrao/la taj dio.
- Vježbaj čitanje tog dijela ponovo i ponovo, sve dok ne budeš čitao/la bez grešaka. Potom uvježbaj IZRAŽAJNO čitati.
- Pročitaj odlomak grupi

Odlomak koji sam odabrao/la je na stranici:

Izabrao/la sam ovaj odlomak zato što

Provjeri svaki dio da pokažeš kako je teklo tvoje uvježbavanje

- Prvi put kad sam vježbao/la imao/la sam problem sa ovim riječima:

- Drugi put kad sam vježbao/la imao/la sam problem sa ovim riječima:

Naslov _____

Autor/ica _____

PRONALAZAČ ŠAŠAVIH RIJEČI

Ime: _____

Tvoj posao:

- Pročitaj priču. Pronađi 2 - 3 neobične riječi. To mogu biti riječi koje su ti nepoznate, koje su ti zanimljive, neuobičajene ili jednostavno smiješne!
- Zapiši te riječi i dodaj broj stranice na kojoj si je pročitao/la.
- Pronađi riječ u rječniku i napiši njeno značenje. Stavi riječ u neku drugu rečenicu, kako bi svim članovima svoje grupe pojasnio/la njeno značenje

1. Šašava riječ # 1 _____ na strani _____

Značenje:

Moja rečenica:

2. Šašava riječ # 2 _____ na strani _____

Značenje:

Moja rečenica:

Vezista

16.4.2020.

Mene je ova priča podsjetila na jedan crtani film o učiteljici koja je otišla u penziju. Njoj je bilo jako teško što odlazi jer je voljela svoj razred a i djeca nju. Ovaj film sam gledala jako davno.

Ova priča me podstakla da razmišljam o jednom filmu. Radila se o jednoj djevojci Eni. Bila je drugačija od ostale djece u razredu. Imala je narandžastu kosu i pjege na nosu i obrazima. Stalno su je izazivali. Ekipa su je nagovorili da radi stvari koje nije željela da radi. Da počupa crve iz komšijinog dvorišta, da oboji učiteljovu stolicu... Ona to nije željela pa su je još više izazivali. Ali jednog dana dječak iz starijeg razreda je došao da je odbrani. Eni nisu više smjeli izazivati, jer

Vezistinja

Ova priča me podstakla da razmišljam o mom prvom odlasku u biblioteku. Teta koja je tamo radila je bila tako fina i ljubazna, da sam svaki dan dolazila i uzimala po jednu knjigu koju nebi stigla ni pročitati. Ova priča me još podstakla da razmišljam o tom kako je dobro biti ljubazan i fin.

Dragi roditelji,

Naš razred započinje novi uzbudljiv projekat koji zovemo **Klub knjige**.

S obzirom da je ovo nešto novo, želim da sa vama podijelim neke informacije o tome kako smo zamislili rad našeg Kluba, tako da biste vi mogli pružiti podršku svom djetetu.

U narednih nekoliko mjeseci, učenici će čitati knjige i razgovarati o njima u malim grupama. Svaka grupa će se sastojati od 4 člana. Svakog dana ću im omogućiti da čitaju u učionici neko vrijeme, ali ako ne stignemo pročitati zadani dio knjige, to će trebati učiniti kući.

Nakon čitanja dijete će imati određeni zadatak.

Dragi roditelji, vas molim, da se pobrinete da zadatak koje je dijete dobilo bude završen na vrijeme, jer će samo tako biti u stanju da učestvuje u diskusijama u malim razrednim grupama.

Šta možete učiniti?

- ✓ Obezbijediti vrijeme i tišinu dok dijete pročita odlomak
- ✓ Provjerite da li je dijete završilo svoj zadatak za taj dan
- ✓ Ako vam se učini da dijete ima problem sa čitanjem ili razumijevanjem sadržaja, čitajte sa njim naglas
- ✓ Zadatak mora uraditi samostalno

Ocjena koju će dijete dobiti kao rezultat svoga rada na knjizi biće zasnovana na:

- Uspješno završenim zadacima
- Aktivnom učešću u diskusijama u malim grupama

Hvala Vam!

Aida Čilić

.....
Pročitao/la sam sve o vašem projektu i
učiniti ću što mogu da pružim podršku mom djetetu.

potpis roditelja

KAKO SE PROCJENJUJE NIVO ČITALAČKE PISMENOSTI - PISA:

- 1. nivo** – pronalaženje samo jednog eksplicitno navedenog ili istaknutog podataka u sintaktički jednostavnom tekstu s poznatim kontekstom i tipom teksta.
- 2. nivo** – pronalažanje jednog ili više podataka i prepoznavanje glavne teme ili autorove namjere u tekstu i na kraju stvaranje jednostavnih veza između podataka navedenih u tekstu i opšteg, svakodnevnog znanja
- 3. nivo** – zaključivanje: prepoznavanje glavnih misli u tekstu, razumijevanje odnosa i značenja. Na ovom se nivou učenik može nositi s nekim ometajućim pojedinostima teksta. Takođe se traži povezivanje s opštim znanjem, iskustvom i vlastitim stavovima.
- 4. nivo** – složenija analiza, pronalaženje i povezivanje različitih podataka, pa i onih skrivenih. Učenici trebaju tačno razumjeti dugački ili kompleksni tekst čiji im je sadržaj ili oblik nepoznat.
- 5. i 6. nivo** – pronalaženje skrivenih podataka u tekstu, zaključivanje i obraćanje pažnje na te podatke koji nisu očigledni u tekstu. Na ova dva zadnja nivoa traži se snalaženje s konceptima koji su suprotni očekivanjima.